

คู่มือการปฏิบัติงาน

การจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมอาสาสมัคร

ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนนักศึกษา

กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาวิชาการ

กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียน

สำนักการดูแล เยี่ยมเยียน และกิจการนักเรียน

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

คู่มือการจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมอาสาสมัครส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา ฉบับนี้ ผู้รับผิดชอบโครงการได้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นกรอบแนวทางในการดำเนินการจัดทำหลักสูตรในการส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา อันเป็นการสร้างความเข้าใจและแนวทางในการจัดทำหลักสูตรที่ชัดเจน หลังจากที่ได้ทำการศึกษา วิเคราะห์ กระบวนการและแนวทางในการจัดทำหลักสูตรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นประโยชน์ให้แก่ผู้ที่สนใจศึกษาค้นคว้าต่อไป

กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาวิชาการ

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
คำนำ	
1. วัตถุประสงค์	1
2. ขอบเขต	1
3. คำจำกัดความ	1
4. หน้าที่ความรับผิดชอบ	2
6. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	7
7. มาตรฐานงาน	7
8. จุดวิกฤตและแผนรองรับภาวะฉุกเฉิน	7
9. การติดตามประเมินผล	7
10. เอกสารอ้างอิง	7
ภาคผนวก	
การวิเคราะห์กระบวนการสร้างคุณค่า โดยใช้ Sipoc Model	8

คู่มือการปฏิบัติงาน

การจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมอาสาสมัครส่งเสริมความประพฤตินักเรียนนักศึกษา

1. วัตถุประสงค์

เพื่อจัดทำหลักสูตรและคู่มือปฏิบัติงานกระบวนการฝึกอบรมอาสาสมัครส่งเสริมความประพฤติและนักเรียน สร้างความเข้าใจในกระบวนการจัดสูตรฝึกอบรมใช้เป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรการส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา

2. ขอบเขต

คู่มือฝึกอบรมใช้สำหรับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา 185 เขต สำหรับอาสาสมัครส่งเสริมความประพฤตินักเรียนนักศึกษา

3. นิยามศัพท์

หลักสูตร หมายถึง เนื้อหาวิชาเพื่อจัดการเรียนการสอนเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมไปในแนวทางที่พึงประสงค์ทั้งพฤติกรรม ความรู้ ความคิด ความสามารถ ทักษะ เจตคติ และค่านิยมต่างๆ

การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการในอันที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้ความเข้าใจ ความชำนาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอันจะเป็นผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง การกำหนดเนื้อหาวิชาเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และทัศนคติในเรื่องอะไรบ้าง โดยเทคนิค และวิธีการอย่างไร และจะต้องใช้เวลานานน้อยเพียงใดจึงจะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์

อาสาสมัคร หมายถึง ผู้ที่สมัครใจทำงานเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนและสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงิน หรือสิ่งอื่นใด บุคคลที่อาสาเข้ามาช่วยเหลือสังคมด้วยความสมัครใจ เสียสละ เพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ป้องกัน แก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคม โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

คุณสมบัติที่สำคัญของอาสาสมัครมี 3 ประการ คือ

1. ทำงานด้วยความสมัครใจไม่ใช่ด้วยการถูกบังคับ หรือเป็นเพราะหน้าที่
2. เป็นงานเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนและสังคม หรือสาธารณประโยชน์และทำโดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงิน

3. ผลตอบแทนที่อาสาสมัครได้รับคือทั้งความสุข ความภูมิใจ ที่ได้ปฏิบัติงานที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน สังคม และประเทศชาติ

อาสาสมัครเป็นงานที่มีความสำคัญทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติที่องค์การสหประชาชาติและรัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่องานอาสาสมัครโดยได้กำหนดให้ปี พ.ศ. 2544 (ค.ศ. 2001) เป็นปีอาสาสมัครสากล เพื่อเน้นถึงความสำคัญของงานอาสาสมัครและกระตุ้นให้ผู้คนในสังคม ภาครัฐ ภาคธุรกิจ และองค์กรเอกชน ได้หาแนวทางที่จะส่งเสริมสนับสนุน ยกย่องและสร้างความเข้มแข็งให้กับงานอาสาสมัครในระดับบุคคล กลุ่ม และสาธารณะ

จิตสาธารณะ หมายถึง จิตสำนึกเพื่อส่วนรวม (จิตสำนึกในปทานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2538 ให้ความหมายไว้ว่า เป็นภาวะที่จิตตื่นและรู้สึกตัวสามารถตอบสนองจากประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ รูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัสได้ การตระหนักรู้และคำนึงถึงส่วนรวมร่วมกัน คำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกัน แสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นด้วยความสมัครใจเพื่อส่วนรวมโดยการแสดงออกด้วยการอาสาไม่มีใครบังคับ

4 หน้าที่ความรับผิดชอบ

4.1 คณะทำงานจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมอาสาสมัครส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา ประกอบด้วย

4.1.1 ผู้อำนวยการสำนักการลูกเสือ ยุวกาชาดคึกิจการนักเรียน เป็น ประธาน มีบทบาทหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำให้การดำเนินงานการจัดทำหลักสูตรให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

4.1.2 หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียน รองประธานมีบทบาทหน้าที่เป็นประธานการประชุม และควบคุม กำกับ ติดตามให้การดำเนินการของคณะทำงานบรรลุตามวัตถุประสงค์

4.1.3 ผู้บริหารสถานศึกษา ครู พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียน ผู้แทนจากสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและนักเรียน มีบทบาทหน้าที่เป็นตัวแทนกลุ่มเป้าหมายนำเสนอข้อคิดเห็น ข้อมูล ความต้องการ บริบท ข้อจำกัดของการนำไปปฏิบัติจริง ในมุมมองของผู้ใช้หลักสูตร หรือผู้รับบริการ กำหนดจุดมุ่งหมายแนวทางการใช้หลักสูตร จัดทำเนื้อหาวิชา และคู่มือ

4.2 ระดับบุคคล

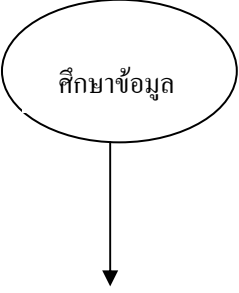

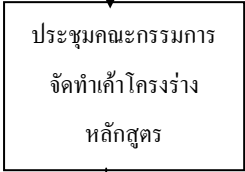
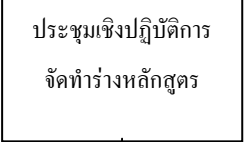
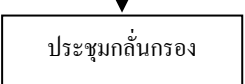
4.2.1 ปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้อนุมัติหลักสูตร มีบทบาทหน้าที่พิจารณาและลงนามอนุมัติหลักสูตรและคู่มือให้เป็นบริการด้านหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

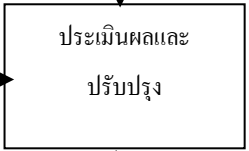
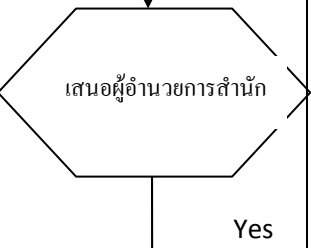

4.2.2 ผู้อำนวยการสำนักงานการลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน มีบทบาทหน้าที่กำกับการปฏิบัติงาน พิจารณากลับกรองเสนอปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

4.2.3 หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียน มีบทบาทหน้าที่ นิเทศ ติดตามการให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

4.2.4 เจ้าหน้าที่บริหารการศึกษา กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาวิชาการ มีบทบาทหน้าที่ ศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ รวบรวมข้อมูล ประสานงานเพื่อกำหนดจุดมุ่งหมาย โครงสร้าง จัดทำเนื้อหาเพื่อจัดทำร่างหลักสูตร ดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ปรับปรุงแก้ไขตามมติของคณะกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการและจากการพิจารณากลับกรอง นำร่างหลักสูตรไปทดลองใช้ ประเมินผลการทดลองใช้หลักสูตร และปรับปรุงหลักสูตรเพื่อเสนอให้สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และจัดทำเอกสารเผยแพร่หลักสูตรและคู่มือ

5. แผนผังกระบวนการทำงาน

ลำดับ ที่	ผังกระบวนการ	รายละเอียดงาน	ระยะเวลา		ผู้รับผิดชอบ	เอกสารที่ เกี่ยวข้อง
			เริ่ม	สิ้นสุด		
1		ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหา นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ มติคณะรัฐมนตรี และ ยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาเด็ก และเยาวชนในสถานศึกษา	ต.ค	ธ.ค	กลุ่มงาน ส่งเสริมและ พัฒนาวิชาการ	ข่าวสาร งานวิจัย เอกสารที่ เกี่ยวกับความ ประพฤตินักเรียน
2		เขียนโครงการและเสนอ ปลัดเพื่อขออนุมัติโครงการ	ก.พ	ก.พ	ปลัด ศธ/ผอ. หัวหน้ากลุ่มงาน ส่งเสริมและ พัฒนาวิชาการ	โครงการ
3		แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำ หลักสูตรฝึกอบรมอาสาสมัคร ส่งเสริมความประพฤตินักเรียน และนักศึกษา	ก.พ	ก.พ	กลุ่มงาน ส่งเสริมและ พัฒนาวิชาการ	คำสั่งสำนัก การลูกเสือ
4		ประชุมคณะกรรมการเพื่อจัดทำ เค้าโครงร่างหลักสูตรและ มอบหมายหน้าที่ความ รับผิดชอบ	ก.พ		กลุ่มงาน ส่งเสริมและ พัฒนาวิชาการ	เค้าโครงร่าง หลักสูตร
5		ประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำร่าง หลักสูตรระยะเวลา 3 วัน	มี.ค	มี.ค	กลุ่มส่งเสริม และพัฒนา วิชาการ	ร่างหลักสูตร
6		ประชุมถ่วงรอกร่างหลักสูตร จัดทำเนื้อหาวิชาตามหลักสูตร	เม.ย	เม.ย	กลุ่มงาน ส่งเสริมและ พัฒนาวิชาการ	ร่างหลักสูตร จากผลการ ประชุม

ลำดับ ที่	ผังกระบวนการ	รายละเอียดงาน	ระยะเวลา		ผู้รับผิดชอบ	เอกสารที่ เกี่ยวข้อง
			เริ่ม	สิ้นสุด		
7		ประสานวิทยากร/สถานศึกษา/ สถานที่/จัดทำเอกสารการอบรม	พ.ค	มิ.ย	งานพัฒนา วิชาการ	หนังสือเชิญ วิทยากร/ สถานศึกษา/ เอกสาร ประกอบการ ฝึกอบรม
8		ทดลองใช้ร่างหลักสูตรรวมฝึก อบรมระยะเวลา 3 วัน	ก.ค	ก.ค	กลุ่มงาน ส่งเสริมและ พัฒนาวิชาการ	รายชื่อ นักเรียน/ เอกสาร ประกอบการ ฝึกอบรม
9		ประเมินผลหลักสูตร/ประเมิน โครงการและปรับปรุงหลักสูตร	ก.ค	ส.ค	กลุ่มงาน ส่งเสริมและ พัฒนาวิชาการ	สรุปผลการ ประเมิน หลักสูตร หลักสูตร
10		เสนอผู้อำนวยการสำนักการ ลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการ นักเรียนเพื่อขอความเห็นชอบ ในการนำเสนอหลักสูตรต่อ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	ส.ค	ก.ย	ผอ.สกก	บันทึกเสนอ ผู้อำนวยการ สำนัก
11		เสนอปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อขออนุมัติใช้หลักสูตร	ก.ย	ก.ย	ปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ	บันทึกเสนอ ปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ

6. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

1. เจ้าหน้าที่บริหารการศึกษา
 - ศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ รวบรวมข้อมูล
 - ประสานงานเพื่อกำหนดจุดมุ่งหมาย โครงสร้าง
 - จัดทำเนื้อหาเพื่อจัดทำร่างหลักสูตร
 - ดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ
 - ปรับปรุงแก้ไขตามมติของคณะกรรมการจากการประชุมเชิงปฏิบัติการและจากการพิจารณา
กลั่นกรอง
 - นำร่างหลักสูตรไปทดลองใช้
 - ประเมินผลการทดลองใช้หลักสูตร
 - ปรับปรุงหลักสูตรเพื่อเสนอให้สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
 - จัดทำเอกสารเผยแพร่หลักสูตรและคู่มือ
2. หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาศึกษานักเรียน
 - นิเทศ ให้คำปรึกษา แนะนำ และร่วมดำเนินงาน โครงการ
 - ติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์โครงการ
3. ผู้อำนวยการสำนักการลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน
 - ควบคุม ดูแล และติดตามผลโครงการ
 - พิจารณากลั่นกรองเสนอปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
4. ปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้อนุมัติหลักสูตร
 - พิจารณาอนุมัติรับทราบหลักสูตรและคู่มือ
 - รับทราบและขอเสนอแนะการดำเนินงาน โครงการ

7. มาตรฐานงาน

1. เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี
2. อยู่ในกรอบแผนส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนและนักศึกษา
3. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับความรู้ตามหลักสูตร

8. จุดวิกฤติของผังกระบวนการและแผนรองรับภาวะฉุกเฉิน

1. การเรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญมาร่วมจัดทำหลักสูตรไม่เป็นไปตามที่กำหนด เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญไม่มีเวลา

2. นักเรียนและนักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมมีคุณสมบัติไม่ครบตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

แผนรองรับภาวะฉุกเฉิน

1. กำหนดผู้เชี่ยวชาญจากบุคลากรในสำนักที่มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานการส่งเสริมความประพฤตินักเรียน และนักศึกษา สำรอง

2. ตั้งคณะกรรมการคัดเลือกนักเรียน นักศึกษา ให้มีคุณสมบัติตามที่กำหนด

9. ระบบการติดตามและประเมินผล

1. กำหนดให้มีคณะกรรมการติดตามประเมินผลทำหน้าที่ติดตาม กำกับและประเมินผลการฝึกอบรมตามหลักสูตร

2. เครื่องมือ

- แบบประเมินผลรายวิชา
- แบบประเมินผลโครงการ

10. เอกสารอ้างอิง

- ยุทธศาสตร์การแก้ไขแก่และพัฒนาเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา พ.ศ. 2551 – 2554
- กฎกระทรวงความประพฤตินักเรียนนักศึกษา พ.ศ. 2548

วิเคราะห์กระบวนการสร้างคุณค่า โดยใช้ SIPOC MODEL สำหรับผู้รับบริการ

(กระบวนการจัดทำหลักสูตรและคู่มือการฝึกอบรมอาสาสมัครส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา)

Supplier	Input	Process	Output	Custom
<p>1 สำนักงานลูกเสือฯ</p> <p>2 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ</p> <p>3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3</p> <p>4 สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร</p> <p>5 มูลนิธิศูนย์สิทธิเด็ก</p> <p>6 มูลนิธิพัฒนาบุคลากร</p> <p>7 สำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 6</p>	<p>1 มติคณะรัฐมนตรี</p> <p>2 นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ</p> <p>3 ความต้องการของผู้รับบริการ</p> <p>4 งบประมาณ</p> <p>5 ทักษะเชิงวิชาการ และทักษะการประสานงานของบุคลากรในกลุ่ม</p> <p>ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียน</p> <p>6 วิทยากรที่มีความรู้ความสามารถในการเป็นวิทยากรและในการส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา</p> <p>7 เครื่องคอมพิวเตอร์</p> <p>8 เครื่องฉาย LCD</p> <p>9 วัสดุทัศน</p>	<p>1 ศึกษา วิเคราะห์สภาพปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนและนักศึกษา ยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาและพัฒนาเด็กและเยาวชน นโยบายยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการ</p> <p>2 เขียนโครงการและขออนุมัติโครงการ</p> <p>3 แต่งตั้งคณะกรรมการ</p> <p>4 ประชุมคณะกรรมการเพื่อจัดทำเค้าโครงร่างหลักสูตร และมอบหมายความรับผิดชอบ</p> <p>5 ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำหลักสูตร</p> <p>6 ปรับปรุงโครงร่างหลักสูตร</p> <p>7 เตรียมการทดลองใช้ร่างหลักสูตร โดยประสาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - วิทยากรจากหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน -สถานศึกษาเพื่อขออนักเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้ร่างหลักสูตร - จัดทำเอกสารประกอบ <p>8 จัดฝึกอบรมเพื่อทดลองใช้ร่างหลักสูตร</p> <p>9 ศึกษาวิเคราะห์แบบประเมินรายวิชาและแบบประเมินโครงการ</p> <p>10 ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์</p> <p>11 นำเสนอผู้อำนวยการสำนักเพื่อขอความเห็นชอบ</p> <p>12 นำเสนอปลัดกระทรวงศึกษาธิการเพื่อขออนุมัติใช้หลักสูตร</p>	<p>1 หลักสูตรและคู่มือฝึกอบรมอาสาสมัครส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา</p> <p>2 นักเรียน นักศึกษา จำนวน 40 คนที่ผ่านการฝึกอบรมการทดลองใช้ร่างหลักสูตรมีความรู้เรื่องอาสาสมัครส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษาเป็นอย่างดี</p>	<p>1 นักเรียน นักศึกษา</p> <p>2 พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา</p> <p>3 ผู้บริหารสถานศึกษา</p> <p>4 ครู อาจารย์</p>